PELGRIMSWEGEN NAAR ROME

NIEUWSBRIEF 46 Augustus 2019

Foto: Rinse van Gans

Het perspectief van de pelgrim

Pelgrims in Europa, onderweg van noord naar zuid over een zelfgekozen route hebben een wisselend perspectief: van het dal naar de top met het weidse uitzicht als beloning, van het platteland naar het saaie perspectief van een buitenwijk van een stad. Opeens ben je in een bos en is het perspectief maar een paar meter diep. Helemaal ingesloten, hopend dat je weg verder loopt om de bocht, dat je aankomt op je bestemming van de dag. Dat kan overal in Europa, al zijn de bossen soms maar klein en lang niet altijd zo groen als op deze foto. Door alle droogte en hitte in de laatste jaren zijn ze helaas ook bedreigd.

In deze Nieuwsbrief verslagen vanuit het perspectief van vier pelgrims, met hartelijke dank voor hun bijdragen. Daarnaast nieuws over routes, overpeinzingen, korte en langere boekbesprekingen en een aantal tips voor onderweg.

De Vereniging heeft voor haar activiteiten hulp van de meer dan duizend leden nodig op allerlei vlak. We vragen in deze Nieuwsbrief bijdragen voor de Omnes, er worden nieuw huiskamer coördinatoren gevraagd, opnieuw vragen we aandacht voor leden van de redactie; en we zoeken iemand die zin heeft om voor de website een verzameling te maken van alle gedichten die er over pelgrimeren, landschappen, Italië en mooie perspectieven zijn gemaakt?

Maar geniet eerst van nummer 46.
Veel plezier gewenst namens de redactie,
Titia Meuwese

"Tussen elke twee bomen is een deur naar een nieuwe wereld"

Vrij naar John Muir

NB: dit is de pdf versie, er is ook een webversie van deze Nieuwsbrief om te lezen. Gebruik deze link

NIEUWSBRIEF 46

Augustus 2019

Pagina 2

INHOUD

Colofon

Redactie:

Leo Baeten, Arnoud Boerwinkel, Everdiene Geerling, Luc Gregoir, Titia Meuwese, Hans Overgoor, Ben Teunissen, Arnold Spijker, Guus Wesselink

Reacties aan :
redactie@pelgrimswegen.nl
Voor recent nieuws raadpleeg www.pelgrimswegen.nl, Facebook of Twitter.

De volgende Omnes verschijnt in oktober.
De volgende Nieuwsbrief verschijnt eind december 2019.

Foto's en afbeeldingen behoren aan de auteurs, behalve:
Pagina 9: Jelle Visser, Edwin Hoogendoorn
Pagina 22,23: Albert van Leusden, Guus Wesselink, Luc Gregoir, Freek Visser,
Pagina 24: Ton en Rick, Jose Nuijten

Navigatie door de tekst:

Blader door de hoofdstukken door op de onderstreepte titels te klikken.

Kies een specifiek artikel door op de ster naast elke titel te klikken. ★

Ga van elke bladzijde terug naar de inhoudsopgave door op de pijl te drukken

2 Agenda
3 Pelgrimeren
- 3 Utrecht– Rome, een verslag ★
- 4 Ik ben er! ★
- 5 De Via Francigena met een puber ★
- 6 Naar Rome met Mette ★

8 Uit de Vereniging
- 8 Versterking redactie gezocht ★
- 9 Oproepen aan leden ★
- 10 De grijze icoontjes op de website ★
- 11 Huiskamer-coördinatoren gezocht ★

12 Gezien gehoord gelezen
- 12 Het plezier van wandelen ★
- 14 The art of modern pilgrimage ★
- 15 Parlare l'Italiano ★
- 16 Prikbord boeken ★

17 Prikbord

18 Routes
- 18 De Via Francigena of de Franciscusweg? ★
- 20 Wandelroutes in de Vogezen en het Zwarte Woud ★

21 Sulla Strada
- 21 Pelgrimeren in Italië - Wie , wat, waar, hoeveel ★
- 22 Elke avond een nieuwe verrassing ★

26 Gedicht van Jan Vanmeenen

KLEINE ZOMER - AGENDA

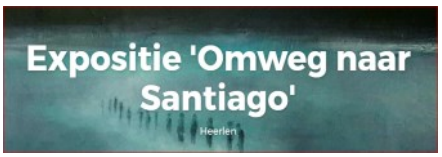

25 augustus t/m 9 oktober 2019 exposeert beeldend kunstenaar Jos Solberg in de Andreaskerk, Palestinastraat 326 te Heerlen acryl-schilderijen van zijn pelgrimstocht naar Santiago. De tentoonstelling is geopend van dinsdag t/m vrijdag van 10.00 tot 12.00 uur; op zondagen van 14.00 tot 16.00 uur.

Op **9 oktober** start een cyclus lezingen over pelgrimeren van Guus Wesselink en Riet van Laake bij de Volksuniversiteit 's Hertogenbosch .

Alvast noteren: op **16 november** de jaarlijkse **Ontmoetingsdag** in 's Hertogenbosch

PELGRIMEREN

Utrecht - Rome, een verslag

Door Sjaak Ipenburg

Mijn blognaam is Pelgrim Sjaak. Op de eerste dag van de afgelopen lente vertrok ik op de fiets naar Rome. Naar het zuiden! Een uitdagende rit door berg en dal. Langs kanalen, rivieren en oude spoorlijntjes. Over antieke wegen en middeleeuwse bruggen. Ik bezocht kastelen en kathedralen, passeerde kale akkers en ontluikende wijngaarden, werd opgevreten door hordes vroege muggen, overvallen door hoosbuien, en bleef zelfs even steken in de Alpensneeuw. Het was vaak koud en nat, soms ronduit guur weer. Natuurlijk raakte ik een enkele keer van het rechte pad en moest ik wel eens doorfietsen tot de duisternis viel voordat ik een onderkomen vond. Of leed ik honger, omdat ik mijn noodrantsoenen niet op orde had.

Maar niets kon me stoppen, want de ware Pelgrim weet dat hij lijdt voor een goede zaak. Mijn pelgrimspaspoort vulde zich onderwijl gestaag met de fraaiste stempels uit de mooiste Godshuizen. Het werd een relikwie in zichzelf en soms bekeek ik dit bewijsstuk van mijn ijver met trots en hedonistisch genoegen. Maar ook met een zeker ongemak. Mocht ik wel zo trots zijn? Paste die zelfingenomenheid wel bij mijn doel?

Mijn reisdoel? Ik kwam er maar níet uit. Op zekere dag bracht de voorzienigheid me naar het halverwege de Povlakte gelegen dorpje Brescello, ooit de parochie van Don Camillo, een moedige dorpspastoor die, ontsproten uit de fantasie van de schrijver Guareschi, met hart en ziel het goddeloze communisme bestreed. Ik bezocht er zijn kerk en vond er in een zijkapel zijn Christusbeeld. Daar sprak hij mee. Een bijzondere Christus aan het Kruis, feitelijk zijn geweten. Ik stak een kaars op, zette me neer bij deze Christus en sloot mijn ogen. Ik gaf me aarzelend over en ervoer al snel de rust die daarbij past. Het zou wel goed komen.

De volgende dag wachtte me een klamme, saaie dag door de eindeloze, levenloze polders van het vlakke Po-land. Regen en wind. Met de Apennijnen aan een verre einder. Het was raar weer en soms stopte ik om van kleding te wisselen. Tijdens één van deze stops moet het gebeurd zijn. Mijn gekoesterd pelgrimspaspoort is uit de fietstas gegleden en in de berm terechtgekomen. Pas de volgende dag, ik was weer in de bergen, merkte ik het verlies op. Het leek me een teken van hogerhand en tevens een aansporing tot onthechting die ik niet mocht negeren. Ik stond er niet te lang bij stil en zette maar weer eens aan. Rome lonkte. Tevreden en blijmoedig heb ik mijn tocht volbracht, de schoonheid van het landschap opgezogen en de vriendelijkheid van de bevolking ervaren. Wat een mooie reis!
Mijn God, bedankt!

PELGRIMSWEGEN NAAR ROME

PELGRIMEREN

Ik ben er!

door José Nuijten

'Willen is kunnen' was het devies van de Zusters van Liefde bij wie ik mijn lagereschooltijd doorbracht. Je zou zomaar zeggen dat het hun favoriete dooddoener was, alleen ter aansporing van onzekere, jonge kinderen die door hen, de superieure zwartgerokte, streng kijkende nonnen, werden gedrild en gevild. Geen lange broek, geen loshangend, lang haar; bidden, biechten en de tien geboden uit je hoofd leren. Maar nu ik terugkijk op hun devies schuilt er wel waarheid in, zij het op een totaal ander vlak.

Het leek me geweldig om in mijn eentje, met rugzak en stokken, te gaan lopen langs wegen waar toeristen zich liever niet begeven en waar de rust en stilte mij, naast de voldoening van de inspanning, een nieuw perspectief zouden bieden op het deel van mijn leven dat voor mij ligt. Twee pelgrimstochten kwamen wat mij betreft in aanmerking: Santiago de la Compostella, van Jean Pied la Port naar Santiago, en de Cammino di Francesco, van Florence naar Rome. Beide gidsen heb ik aangeschaft, maar mijn keuze viel op 'Het Franciscus pad', met veel minder pelgrims en vooral veel minder toeters, bellen en files op het pad. Daarnaast was ik mijzelf al een paar jaar Italiaans aan het leren en hoe leuk zou dat zijn, contact maken met de lokale bevolking als pelgrim in hun mooie land.
Nog voor het jaar 2018 voorbij was, boekte ik met behulp van mijn reisgids 'Franciscaanse Voetreis' alle overnachtingen met gebruikmaking van de emailadressen die vermeld staan bij de etappes, alsook de vlucht naar Florence op 12 mei 2019. Er was nu geen weg meer terug en elke vezel in mij verheugde zich op de voettocht die ik zeker weten en zonder voorbehoud ging maken het komende voorjaar. Willen is kunnen, dacht ik. Wat kan me gebeuren? De meest gestelde vraag van vriend en vriendin was "Je gaat toch niet alleen?" Jawel, dus!

In Florence liep ik langs de Arno de stad uit, omhoog richting Fontisterni, de eerste etappe die ik op Google Earth zo vaak had gezien dat ik hem bijna uit mijn hoofd kende. Deze eerste dag merk ik ook hoe belangrijk het is geweest om mij voor te bereiden. De maanden maart en april stonden in het teken van kilometers lopen op mijn nieuwe Lowa's en met volle rugzak. Pieterpad-etappes, allerlei trails met zoveel mogelijk hoogteverschillen, N70 bij Nijmegen en de Monterferlandse toppen.

Toch duurde het zeker wel tien etappes tot mijn lijf een beetje begon te wennen aan de werkelijk soms zeer steile klauterpaden, langs verlaten dorpen, vogelvolle beukenbossen, watervalletjes, beken die dwars over de weg liepen, rotspaden en modderige trappetjes. Het was gewoon heerlijk te stappen, omhoog, omlaag, bijna nergens vlak, bijna nergens asfalt, prachtige uitzichten, vaak met hulp van de gps op mijn telefoon, langs - over het algemeen - goed bewegwijzerde paden in de vorm van klodders gele verfpijlen, rood-witte markeringen, bordjes en noem maar op. Het was heel zwaar, iedere dag maakte ik de laatste loodjes mee, soms hardop zingend om mijn moraal op te krikken. Maar altijd, iedere dag opnieuw, voelde ik me 's morgens weer sterk, energiek en vol vertrouwen dat ik de nieuwe uitdaging van die dag zou uitlopen, en vol trots steeds kon terugkijken. En elke avond als ik weer veilig binnen was, stuurde ik een appje naar mijn lief. Ik ben er!

PELGRIMEREN

De Via Francigena met een puber

door Constantijn Dolmans

Op de grens van Vlaanderen en Wallonië bij Geldenaken rent mijn zoon Pieter (toen 12) een glooiende akker in en roept heel hard "ik ben vrij!". Na de laatste vier etappes naar Santiago meegelopen te hebben met een groep vrienden en familie, vatte Pieter zelf het idee op om met mij naar Rome te lopen. In 2017 voorzichtig begonnen met een driedaagse vanuit onze woonplaats Rijswijk richting Bergen op Zoom. Inmiddels zijn we na negen prachtige weken (in etappes tijdens verschillende vakanties) in San Miniato aangekomen.

Natuurlijk veel mooie ontmoetingen onderweg en overnachtingen bij mensen thuis. Veel gehoord dat het toch heel bijzonder dat een puber met zijn vader van Nederland naar Rome wil wandelen. En dat is het ook! Genieten van de natuur; midden op een pad stoppen omdat hij een wandelende tak ziet die ik toch echt niet had opgemerkt. De meest bizarre woordspelletjes spelen; een eend wordt een 'zwemvliegende kwakzegger'. Genieten van cultuur en letterlijk door de Europese geschiedenis lopen over de oude Romeinse heerbanen. Filosofische gesprekken over 'waarom dit-of-dat?'; 'bestaat God en wie-of-wat is dat dan?'. En ja, soms ook achteroplopen om via zijn mobiel contact te hebben met zijn vrienden.
In de herfstvakantie lopen we verder door Toscane. Puber Pieter wil nog steeds verder met zijn vader. En ik wil dit verhaal graag opdragen aan onze wandelvriend Martijn waarmee we vorig jaar juli samen een week door de Alpen hebben gewandeld over de Via Francigena en die begin augustus veel te jong op 31-jarige leeftijd is overleden.

PELGRIMSWEGEN NAAR ROME

PELGRIMEREN

Naar Rome met Mette

Interview met Arlette Julsing over haar tocht met een wandelkar

door Titia Meuwese

Arlette Julsing is vorig jaar in vijf maanden naar Rome gelopen met een wandelkar, en dat is haar heel goed bevallen. Begonnen met twintig kilo bagage was de wandelkar uiteindelijk zo leeg, dat ze soms bagage van anderen, die de rugzak even niet meer op de schouders konden dragen, er bovenop deed en dan trokken ze de kar om de beurt.

Een sabbatical

Ze wilde tijdens een sabbatical van tien maanden als pelgrim gaan trekken, hoewel ze nog geen ervaring had met lange tochten. Het vertrek was al vroeg in het jaar en ze nam dus een warme slaapzak en extra kleren mee. Om in een wat grotere tent te kunnen overnachten en goed te kunnen koken, besloot ze een wandelkar te kopen. De wandelkar kwam helaas verlaat aan, dus nog bijna ongeoefend begon ze in Maastricht aan de GR5, met het plan om aansluitend vanaf Pontarlier de Via Francigena te lopen.

Het eerste deel van de GR5 door de Ardennen en Luxemburg is al best pittig, en al aan de voet van de Pietersberg werd duidelijk dat een wandelkar niet zomaar door een draaihek gaat dat een wandelaar makkelijk passeert. In het begin liep ze afstanden van twaalf tot vijftien kilometer en nam ze om de drie dagen rust; geleidelijk aan werden de etappes langer. Veel bagage ging in de loop der tijd terug naar huis.

Na twee maanden had ze behoefte aan een pauze en die nam ze door tien dagen op een camping in Frankrijk te staan. Daarna was de spanning weg: ze wilde weer verder en het ging gewoon lukken zonder stress. Nog twee maanden later was het haar leven, een week voor Rome dacht ze verschrikt: het is toch nog niet over? Ze trok zich in Rome veel in het pelgrimsonderkomen terug, nog niet toe aan de hectiek van de stad.

Wat was er moeilijk en riskant aan de wandelkar?

Arlette had een Duitse kar, die in feite een onderstel voor een rugzak is, zodat het geheel ook op de rug gedragen kan worden. Bij steile afdalingen was dat soms wel nodig. Als je klimt trek je de kar achter je aan, als je daalt is het gevaarlijk om de kar achter je te hebben. Je hebt wel karren met remmen, maar die had Arlette niet. Ze raadt dat wel aan voor deze tocht! Als het te steil wordt moet je de kar voor je nemen. En dan is het uiteindelijke –laatste- alternatief om de kar op de rug te nemen. Maar goed, met hulp van lokale kenners en door de kaart op de app goed te bestuderen, zijn er vaak alternatieven voor de steilste stukken.

PELGRIMEREN

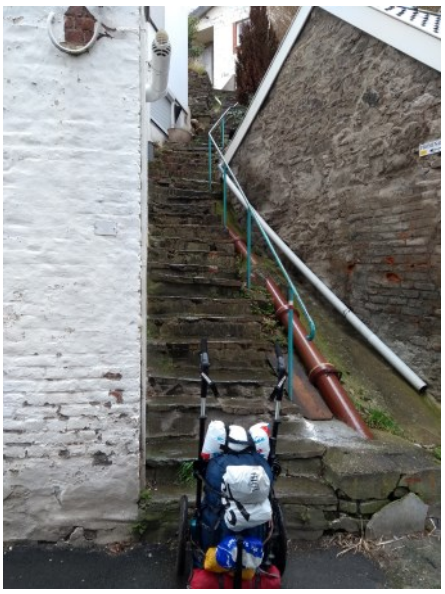

De 16” wielen zijn groot genoeg voor het lopen over hobbelig terrein; modder is geen probleem, paden met grote keien of smalle paden met afgronden wel, en over sneeuw gaat het niet. Maar op kleine landwegen en vlakkere wandelpaden loopt het heel gemakkelijk met zo’n kar. Je draagt niet het gewicht.

De route met de wandelkar lopen

Op de GR5 was het vaak nodig de route aan te passen, door op de kaart een alternatieve route te zoeken. Dat werd steeds makkelijker, bovendien wilden mensen ‘de vrouw met de wandelkar’ vaak wel helpen met een advies voor een betere route met die kar. In Luxemburg was het vaak makkelijker om de Our aan de Duitse kant te volgen, in de Jura liep er meestal aan de Zwitserse kant van de Doubs een weg of fietspad dat veel eenvoudiger te volgen was dan het Franse wandelpad. Evengoed liep ze wel boven over de Route des Crêtes in de Vogezen en over de hellingen in de Apennijnen. Het beklimmen van het laatste stuk van de Grote Sint Bernhard pas was onmogelijk; gelukkig vond ze mensen die de wandelkar van de camping bij Martigny naar het hospice bij de pas wilden brengen en ze liep zelf omhoog met de rugzak. Eenmaal op de Via Francigena in Italië kampeerde ze niet meer, en de kampeerspullen gingen naar huis. Bij de groep pelgrims waarmee ze toen mee op liep was de wandelkar (die intussen Mette was gedoopt) bekend. Mensen die een dag vooruit waren stuurden berichten met tips over aanpassingen van de route.

De route in Italië was veel makkelijker met de kar dan de GR5 en het eerste stuk van de VF. De kar was eigenlijk niet meer nodig vanwege het weinige aan bagage, maar ze was wel een onderdeel van Arlettes tocht geworden. Dus samen zouden ze Rome bereiken. En Mette werd een hulpje voor veel andere pelgrims.

Terug naar huis

Arlette had intussen ervaren dat alles uiteindelijk lukt (omdat er zich altijd een oplossing aandient), ze zegt dat toch eigenlijk negentig procent van de route vlak is als je het goed bekijkt. Dat bewijst wel dat een kar geen belasting is maar een hulp.

Terug naar huis nam ze met het openbaar vervoer min of meer de route die ze als heenweg gelopen had, om onderweg nog mensen op te zoeken die haar hadden geholpen. En in Maastricht ging ze als laatste haar eerste stempel halen, want op de heenweg (met de stress van de te laat afgeleverde wandelkar) had ze daar geen stempel in de kerk gekregen. Dus dat moest toch nog even.

Wie interesse heeft in lopen met een wandelkar kan contact met haar opnemen .

UIT DE VERENIGING: VERSTERKING REDACTIE GEZOCHT

De Vereniging Pelgrimswegen naar Rome kent een groot aantal publicaties. Die zijn allemaal van groot belang voor de kerntaken die de Vereniging zich heeft gesteld.
U kent ze ongetwijfeld:
De website, eindverantwoordelijk: Luc Gregoir
De Nieuwsbrief, eindverantwoordelijk: Titia Meuwese
OMNES, eindverantwoordelijk: Arnoud Boerwinkel
Facebook en **Twitter**: eindverantwoordelijk: Everdiene Geerling
Het Handboek: gehele redactie

Om onze leden regelmatig te voorzien van niet alleen actuele, praktische informatie, maar ook van interessante tips en verdiepende achtergrondverhalen kunnen we beschikken over een brede redactie. Dat zijn allemaal enthousiaste en betrokken vrijwilligers. Daar komen van tijd tot tijd plaatsen vrij.

Eind dit jaar wil Luc zijn verantwoordelijkheid als webmaster opgeven, na een aantal jaren waarin hij samen met het redactieteam de website sterk heeft uitgebreid en op een veel hoger plan heeft gebracht.
Titia heeft de intentie een goed deel van zijn werk over te nemen en dus na een dozijn Nieuwsbrieven onder haar verantwoordelijkheid het stokje aan iemand anders door te geven. Voor de meer technische aspecten van de website zoeken we een “vers bloed”.

Samengevat is behoefte aan
Een hoofdredacteur voor de Nieuwsbrief en
Een technische webmaster, die ook af en toe het inhoudelijke werk overneemt.
Ook is er plaats voor ***algemene redactieleden***
Van alle functies is een omschrijving beschikbaar, die hier te laden is. Zowel Luc als Titia en Arnoud geven graag een mondelinge toelichting. De overdracht van de functie kan geleidelijk gaan.
Denk je erover, maar twijfel je? Stuur een mailtje naar **redactie@pelgrimswegen.nl** en we bellen je snel terug.

UIT DE VERENIGING: OPROEPEN

OPROEP LEZERSBIJDRAGE

MUZIEK EN PELGRIMEREN

Het komende najaarsnummer van OMNES staat in het teken van het thema **MUZIEK**. Dat geldt ook voor de jaarlijkse ontmoetingsdag van onze vereniging in november.

Verschillende aspecten van de relatie tussen muziek en pelgrimeren zullen aan de orde komen. Graag doen wij een beroep op onze lezers om hun ervaringen met muziek tijdens hun pelgrimstocht met ons te delen.

Welk muziekstuk of liedje is onlosmakelijk verbonden met jouw pelgrimstocht (te voet- of per fiets)? Welke muzikale herinneringen of associaties heb je aan jouw reis overgehouden?

Zet je verhaal op schrift. Dat mag kort, met een linkje naar *youtube* of *spotify*, maar beschrijvingen van sfeer en omstandigheden, gevoelens en betekenis rondom het muziekstuk genieten de voorkeur. Stuur je bijdrage naar **redactie@pelgrimswegen.nl**

Opzeggen lidmaatschap

In de herfst begint de ledenadministratie met de voorbereiding van de inning van de contributies. Als je je lidmaatschap in 2020 niet wilt verlengen, **vragen wij om voor 1 december** op te zeggen, anders wordt het lidmaatschap automatisch met 1 jaar verlengd. Opzeggen kan via de website met deze link.

Ook al aangekomen?

Het is een goed jaar voor pelgrims, per fiets en te voet.

Daarom is ook de lijst van pelgrims onderweg lang. Wie aangekomen is op het eindpunt of de route voor dit jaar heeft afgelegd komt thuis en heeft dan weer een ander perspectief.

Om op de pagina pelgrims onderweg weer wat ruimte te maken, vragen we jullie om **tochtgegevens bij aankomst in te vullen**.

Alvast onze dank!

UIT DE VERENIGING

De grijze icoontjes op de website

door Luc Gregoir

De website bevat veel informatie. Daarom is het niet altijd eenvoudig je weg te vinden naar de informatie die je zoekt. Om je te helpen zijn er een aantal icoontjes die je kunnen brengen naar waar je wilt zijn. Handig is dat ze in de hoofding staan en dus op iedere pagina zichtbaar zijn.

De agenda. Hier krijg je een overzicht waar je kunt inzoomen op een evenement om de details te bekijken

De pelgrimswinkel. De vereniging biedt een aantal zaken te koop aan, zoals extra pelgrimspaspoorten, speldjes, wimpels, herdenkingsmunt e.d. Die kun je hier bestellen.

Je pelgrims account. Via dit icoon kom je op een pagina met zaken die verband houden met jouw account op de website. Zo kun je via deze pagina onder meer:
Aanmelden op de site. Dit doe je in het middenvak of het groene vak in de linker kolom. Weet je je login code of wachtwoord niet, druk dan op *wachtwoord kwijt* en je ontvangt na het opgeven van je mailadres een mail met instructies om een nieuw wachtwoord in te stellen. Of stuur een mail naar webbeheer@pelgrimswegen.nl en wij doen het voor jou.
Je profiel bekijken of aanpassen. Je kunt hier een foto van jezelf en een achtergrondfoto uploaden op de site. Zie hier hoe dit in zijn werk gaat. Ook kun je andere gegevens invoeren of aanpassen, zoals een korte beschrijving van je tocht, evt. website, Facebook- of Instagramaccount etc.
Status bestelling bekijken of aanpassen, forum vragen of andere zaken verbonden aan je account. Ga met je cursor hiervoor op de verschillende icoontjes om te kijken waar wat zit.
Je wachtwoord wijzigen. Weet je je oude wachtwoord niet meer, dan kan je er hier een nieuwe instellen. Zie hier een instructiefilmpje hoe je dit doet.
Ook vind je op deze pagina linken om wijzigingen in je persoonsgegevens door te geven of je aan te melden als nieuw lid.

Forum pagina. Vind je niet terug wat je zoekt ? Klik dan op een onderwerp op de forum pagina, waar je vragen van anderen kan bekijken of zelf een vraag stellen.

Contact formulier en adres van de vereniging. Heb je een vraag in verband met de vereniging kan je deze hier stellen. Om bestuursleden of werkgroepen te contacteren klik onderaan op de link contactgegevens van verantwoordelijken van de werkgroepen en de bestuursleden.

Zoeken. Weet je niet waar informatie over een specifiek onderwerp, bijvoorbeeld informatie over een route, vul dan hier een trefwoord in en je krijgt een overzicht van de pagina's waar dit trefwoord in voorkomt.

UIT DE VERENIGING: HUISKAMERS

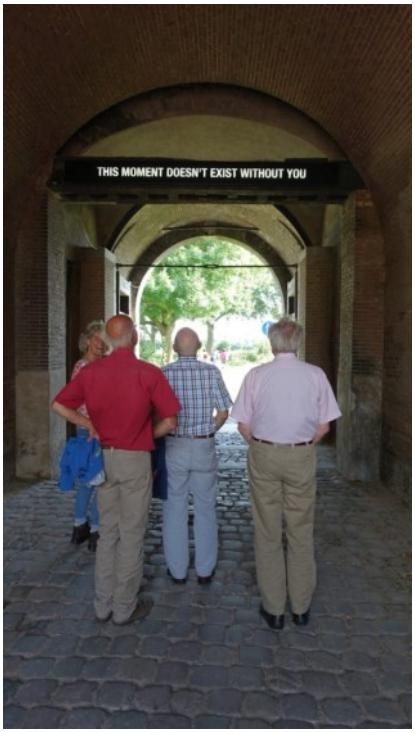

Huiskamer-coördinatoren gezocht

door Fred Vliegen

Wil jij de Vereniging Pelgrimswegen naar Rome helpen en ook andere wandelaars en fietsers ontmoeten? Dan is het huiskamerproject een uitgelezen kans voor je.

Velen hebben van ons zijn de afgelopen maanden weer op pad geweest. Daarbij was natuurlijk Rome het hoofddoel, maar er waren ook andere doelen, zoals een route naar het Noorden, het Haervej pad in Denemarken, of het Olavspad in Noorwegen en Zweden. Of een van de vele Jacobs-paden in Duitsland. Misschien ook wel kort bij huis, gewoon in Nederland. Het maakt uiteindelijk ook helemaal niets uit wat het doel was, want een pelgrim weet gewoon: “de weg” is het doel. Het in contact komen met verschillende culturen en gebruiken, andere mensen ontmoeten.

Na het volbrengen van je tocht in een kleine intieme setting je ervaringen delen met andere mensen uit de regio. Dat kan bij het huiskamerproject van de vereniging Pelgrimswegen naar Rome. Daar draait het om de kernwoorden kleinschaligheid en dichtbij. Want wat is er fijner voor een beginnende wandelaar of fietser dan directe informatie te krijgen van ervaren mensen uit de eigen buurt? Juist deze mensen beschikken over die informatie die nergens te verkrijgen is .

Er zijn enkele regio's in Nederland, waar we nog op zoek zijn naar huiskamercoördinatoren. Het coördinatorschap mag ook gedeeld worden met meerdere personen. De "blinde" vlekken zijn de volgende regio's:

Amsterdam, Arnhem, Delft-Zoetermeer, Groningen, Nijmegen, Utrecht-West, Utrecht-Zuid, Veghel. Wil je eerst meer weten over het coördinatorschap, of heb je andere vragen omtrent het huiskamer-project? Stuur dan een mailtje naar **huiskamer@pelgrimswegen.nl** Dan krijg je snel antwoord van coördinator van het huiskamerproject Fred Vliegen. Ik ben ook aanwezig op de landelijke ontmoetingsdag van onze vereniging op 16-11-2019 in ‘s Hertogenbosch .

Op de wbsite bij de rubriek huiskamers staan verslagen van diverse huiskamer-bijeenkomsten.

UIT DE VERENIGING: ERVARING WANDELWEG DUITSLAND

De redactie van OMNES / Nieuwsbrief is op zoek naar mensen die de **Hildegard von Bingen Wanderweg** door Midden-Duitsland gelopen hebben. Als u ervaring heeft met deze route, wilt u dan een mailtje sturen naar **redactie@pelgrimswegen.nl**

GEZIEN, GEHOORD, GELEZEN

Het plezier van wandelen

Van Erling Kagge

Recensie door Everdiene Geerlings

Je bent moe; je begint te sloffen en struikelt over elk steentje. Je sleept jezelf voort over de 'strada bianca', waar je al een keer op uitgegleden bent. Je knie bloedt. Dat bloed mengt zich met het zweet waardoor het prikt. Het zweet gutst langs je slapen. Je water is op; je tong voelt als een oude leren lap. De blaar op je kleine linkerteen knelt in je schoen en voel je bij elke stap. Je hebt een zere schouder, omdat je rugzak te zwaar is. En dan bereik je de top en heb je een adembenemend uitzicht. Je bent zielsgelukkig.

$$W = \frac{E^2}{P_l + P_g}$$

Herken je dat? Dan klopt de bovenstaande formule als een bus. De letters van de formule staan voor het volgende: **W** = welzijn; **E** = enthousiasme; **P** = pijn; **l** = lichamelijk; **g** = geestelijk
Voor degenen onder ons zonder wiskundeknobbel, raad ik aan de teller en de noemer door willekeurige kleine getallen te vervangen. En je zult zien, als **E**(nthousiamse) maar een beetje groter wordt, dan stijgt **W**(elzijn) direct. Daar kan geen **P**(ijn) tegenop. Of zoals Kagge het verwoordt: "De formule gaat ervan uit dat een lichte toename van enthousiasme/plezier/engagement veel pijn kan compenseren. Als je daarentegen maar van weinig dingen enthousiast wordt, scoort de welzijnsteller nooit hoog, ongeacht de mate van pijn die je ervaart." En zo is het maar net.

Kagge beschrijft in zijn boek *Het plezier van wandelen* wat er zo mooi is aan wandelen en waarom het zoveel plezier oplevert. Elke wandelaar zal dat herkennen en zijn observaties zullen dan ook één groot feest der herkenning zijn. Hoewel weinig mensen behoefte zullen hebben om middenin de nacht door de riolerings- en waterleidingbuizen van New York te lopen, weet Kagge zelfs daar nog het plezier van over te brengen.

Het is geen doorlopend verhaal. Soms zijn het korte gedachtes, soms wat langere verhalen. Dat maakt ook dat je het boek makkelijk weg kunt leggen en het na een tijd weer op kunt pakken om verder te lezen, zonder de draad van een verhaal kwijt te zijn.
Ik betwijfel of het boek ook zo aantrekkelijk is voor niet-wandelaars. Ik heb geprobeerd niet-wandelaars mijn liefde voor het wandelen over te brengen door ze het boek te laten lezen, omdat mijn eigen woorden soms tekort schieten. Dat is denk ik niet helemaal gelukt.

GEZIEN, GEHOORD, GELEZEN

Erling Kagge, *Het plezier van wandelen*. A.W. Bruna Uitgevers B.V. 2018

ISBN (hardcover): 9789400509993
ISBN (ebook): 9789044977141

Het boek zorgt voor mooie filosofische gedachten waar je even op moet kauwen om de betekenis ervan volledig tot je door te laten dringen. En hoe kun je dat beter doen dan tijdens het wandelen zelf? Daarom een paar citaten. Neem ze mee op je volgende wandeling. Leg er, in je eentje, of samen, een ei over, en wandel vooral verder.

- Alle wandelingen hebben één duidelijke overeenkomst: een innerlijke stilte. Lopen en stilte hangen met elkaar samen, Stilte is abstract, lopen is concreet.
- Hier ben ik vaker verdwaald, dus ik weet waar we zijn.
- Ik heb mijzelf mijn beste gedachten binnengewandeld.
- ‘De natuur is mooier als het regent’ en ‘een mooi uitzicht moet je hebben verdiend.’
- Het liefst loop ik net zo lang door tot ik er bijna bij neerval. Op zo’n manier dat geluk, vermoeidheid en de absurditeit van het lopen in elkaar samenvloeien en ik niet meer weet wat wat is. Mijn hoofd maakt een transformatie door. Ik maak me niet langer druk om de tijd, mijn malende hoofd komt tot rust en ik word langzaam een met het gras, de stenen, mossen, bloemen en de horizon.
- Door te wandelen kun je jezelf observeren, van de aarde genieten en je lichaam in hetzelfde tempo als je ziel laten reizen.
- Lopen heeft het ons mogelijk gemaakt dat wij wij zijn. Als we bijna niet meer lopen, zullen we ook stoppen met wij zijn. Dan zijn we misschien wel iets anders geworden.

Erling Kagge is ontdekkingsreiziger, auteur, uitgever, bergbeklimmer, kunstverzamelaar en vader van drie tienerdochters. Hij schreef meerdere boeken over reizen, filosofie en kunst. Hij woont in Oslo.

GEZIEN, GEHOORD, GELEZEN

Datum 24 september 2019
Tijd: 20.00 - 21.30 uur
Plaats: Academiegebouw, Broerstraat 5, Groningen

The Art of Modern Pilgrimage

Lezing in Groningen

Mekka, Santiago de Compostella, Jeruzalem, Père-Lachaise, Graceland ... Het fenomeen bedevaart, in alle soorten en maten, wordt steeds populairder over de hele wereld, maar waarom? Mediaverhalen, zoals Hollywood-films en bestsellerromans, moedigen mensen aan om pelgrims te worden en hun eigen verhalen online te delen. Daarom zijn de motieven van deze 'moderne pelgrims' niet strikt religieus of spiritueel, sommige identificeren zich niet eens als religieus. Om het nog ingewikkelder te maken, lijken de verhalen die ze online delen soms paradoxale situaties te veroorzaken.
Drie wetenschappers delen hun mening in drie korte gesprekken. **Kholoud Al-Ajarma** verkent de hadj. Wat is de betekenis van deze verplichte religieuze plicht in het dagelijkse Marokkaanse leven?
Suzanne van der Beek bestudeert de Camino- en cyber-bedevaart. Wat trekt mensen aan om de reis naar Santiago de Compostella te maken? Is er iets nieuws aan de hand?
Bovendien duikt **Peter Jan Margy** in het fenomeen heiligdommen en bedevaarten in de moderne wereld. Waarom willen mensen nog steeds feesten bij het graf van Jim Morrison, bijna 50 jaar na zijn dood?

Dit wordt gevolgd door een paneldiscussie over de verblijfplaats van de 'moderne pelgrim', geleid door **Marjo Buitelaar**. Wat maakt een pelgrim? Zijn het niet alleen toeristen? Wat zijn hun motieven om op gang te komen? Hebben we alleen dit soort rituelen?
Marjo Buitelaar is antropoloog en hoogleraar hedendaagse islam aan de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap aan de Rijksuniversiteit Groningen. Haar onderzoeksinteresses betreffen de islam en het dagelijks leven; de verhalende constructie van identiteit, religie en geslacht; religie en migratie. Ze is de programmaleider van het door NWO gefinancierde onderzoeksproject 'Modern Articulations of Pilgrimage to Mecca'.
Kholoud Al-Ajarma is een promovendus op het gebied van antropologie, theologie en religiewetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen met primaire focus op islamitische bedevaart (hadj). Ze werkt aan de antropologie van moslimverenigingen, migratie in de MENA-regio, vluchtelingenrechten en milieurechtvaardigheid.
Sinds de jaren 1980 is de populariteit van de Camino dramatisch toegenomen. Suzanne van der Beek van de Universiteit van Tilburg heeft net een onderzoek afgerond naar de 'moderne pelgrim' en de Camino: "Waarom denken we dat religie, spiritualiteit en betekenisgeving in tegenspraak zijn met de online cultuur?"
Peter Jan Margry is etnoloog aan de Universiteit van Amsterdam en het Meertens Instituut, een onderzoekscentrum van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Zijn focus ligt op de negentiende-eeuwse en hedendaagse religieuze culturen in Nederland en Europa. Hij heeft veel boeken en artikelen gepubliceerd, waaronder het standaardwerk over vier delen over de bedevaartcultuur in Nederland: **Bedevaartplaatsen in Nederland (1997-2004).**

PARLARE L'ITALIANO (21)

Le statue parlanti

door Leo Baeten

Romeinen gebruikten antieke beelden als een ongenaakbare *portavoce* (woordvoerder) om ongestraft hun ongenoegen over de autoriteiten te kunnen uiten. Het verzet tegen de corruptie en arrogantie van de meest illustere figuren in de stad kreeg vorm door in de nachtelijke duisternis kritische teksten op de beelden te plakken. De beelden stonden op goed bezochte plekken, zodat iedereen de ergernissen in de ochtend kon lezen. De scherpe en nietsontziende tong van *le statue parlanti* (de pratende beelden) werd berucht en gevreesd bij de machthebbers. Het meest beroemde "pratende beeld" is de Pasquino. Sinds 1501 staat dit beeld op een klein pleintje achter het Piazza Navona.

Pasquino is een Romeinse mythe. Aan het einde van de 15e eeuw werd bij graafwerkzaamheden voor de bouw van het Palazzo Braschi een hellenistisch beeld gevonden waarvan armen, benen en de neus ontbraken. De bouwmeester liet de figuur op een sokkel plaatsen tegen de gevel van het paleis. Alleen gissingen en legenden bestaan over de reden waarom het beeld de naam Pasquino kreeg. Het verhaal gaat dat Pasquino is vernoemd naar een in de buurt wonende handarbeider, herbergier of leraar aan een Latijnse school. Met deze Pasquino dreef de jeugd de spot door satirische verzen op te dragen aan het beeld, dat van lieverlede ook Pasquino ging heten. Sinds de 15e eeuw worden aan de sokkel van het beeld hekelgedichten bevestigd over de actuele machthebbers, hun politiek en hun schandalen. Vooral in tijden waarin de vrije meningsuiting onderdrukt werd, was Pasquino een uitlaatklep voor de ontevredenheid van de Romeinen.

Pasquino's hekelverzen waren anoniem, in het Italiaans, Romeins dialect of vroeger ook in het Latijn opgesteld. Bekend is de vaak geciteerde spreuk *Quod non fecerunt barbari fecerunt Barberini*(wat de Barbaren niet gedaan hebben, hebben de Barberini gedaan). Met Barberini werd paus Urbanus VIII Barberini (1623-1644) bedoeld, die de bronzen dakbedekking van het Pantheon liet afhalen om daaruit kelken voor de Sint-Pietersbasiliek te laten vervaardigen. Voor de Romeinen zouden zelfs de barbaren dat niet gedaan hebben!

De doelgroep van Pasquino's spotverzen waren vooral de pausen en kardinalen, naast de heersende adellijke families van Rome. De eerste spotverzen werden vermoedelijk geschreven tegen paus Alexander VI (Rodrigo Borgia). In 1501 had hij gedurende zijn afwezigheid de regeringsmacht over de kerkstaat aan zijn buitenechtelijke dochter Lucretia Borgia gegeven, iets wat voor de Romeinen onverteerbaar was. Tijdens de pausverkiezing van Adrianus VI in 1522 gebruikte Pietro Aretino de Pasquino om de keuze te beïnvloeden door met briljante satirische spotgedichten de wantoestanden in het Vaticaan aan te klagen. Adrianus was hiermee niet gelukkig en men kon hem met moeite tegenhouden toen hij Pasquino in de Tiber wilde laten dumpen. Tot in de 19e eeuw was Pasquino de uitlaatklep voor de Romeinen. Kennelijk was hij toen vermoeid en zweeg in alle talen.

Na een langdurige stilte rond Pasquino werden in 1938 weer pamfletten aan de sokkel van het beeld bevestigd ter gelegenheid van Hitlers bezoek aan Rome. Sindsdien zwijgt Pasquino niet meer. In recente tijd was de Italiaanse minister-president Silvio Berlusconi een geliefd doelwit van de Romeinse spot. Nadat het beeld in het jaar 2009/2010 werd gerestaureerd en de papierlagen van de sokkel werden verwijderd, probeert het stadsbestuur het aanbrengen van nieuwe spotverzen tegen te gaan. Het zal een ijdele hoop blijken te zijn. Een *statua parlante* laat zich de mond niet snoeren.

PRIKBORD: GELEZEN

Het prikbord is al vol met andere informatie; op deze bladzijde vier tips voor boeken die min of meer direct met de pelgrimsroutes naar Rome te maken hebben: twee tips van Ben Teunissen, met linken naar onze website en twee van Titia Meuwese

***De geschiedenis van het pad**, een voetreis* van Torbjørn Ekelund is een beschrijving van de oorsprong van het Olavspad. Torbjorn Ekelund neemt de lezer mee op een persoonlijke reis langs de geschiedenis van het pad, van de eerste mensen die naar het Noorden migreerden na de laatste ijstijd, tot de georganiseerde wandelroutes van nu.

Uitgever De Geus, 2019
ISBN 9 789044 541564

***Het zoutpad**, over oude wegen naar een nieuw begin* van Raynor Winn

Is een boek over een wandeltocht in Zuid Engeland, gemaakt nadat is gebleken dat de partner van de schrijver een ernstige ziekte heeft en ze ook hun huis plotseling kwijtraken.
Uitgeverij Balans, 2019
ISBN 978 9460039409

Grand Hotel Europa van Ilja Leonard Pfeijffer is naast een roman ook een verzameling essays in verschillende vormen over toerisme in Europa en elders, met veel nadruk op Italië. De hoofdpersoon is beland in Grand Hotel Europa, de essays zijn zowel verbonden met zijn terugblik op het leven met zijn verloren Italiaanse liefde als met het personeel en de gasten in het hotel. Ook voor een pelgrim die de andere weg neemt de moeite waard om te lezen en zich af te vragen: hoezo andere weg?
Uitgever: de Arbeiderspers, 2018
ISBN 9789029526227

***Mediterraneo** , een culinaire reisgids voor de mediterrane middeleeuwen* van Jacques Meerman.
In *Mediterraneo* treedt Meerman in de voetsporen van een pelgrimerende Franse monnik, een joodse rabbi, een islamitische ambtenaar uit Granada en een Marokkaanse geograaf om een reis te maken rond de Middellandse Zee in de twaalfde eeuw. Voor wie geïnteresseerd is in verhalen over reizen in de Middeleeuwen en in de herkomst van onze typische gerechten. Het boek is met passie geschreven en Meerman heeft uitgebreid bronmateriaal geraadpleegd.
Uitgever: Ambo/Anthos, 2019
ISBN 9789026343377

PELGRIMSWEGEN NAAR ROME

PRIKBORD

Inspiratie voor vrouwen die nog twijfelen aan de eigen capaciteiten om zo'n lange tocht te maken: de podcast "Tough girl challenges"

Europese wandelclubs hebben per regio vaste wegmarkeringen afgesproken. Dat werkt niet altijd helemaal, zie deze foto

Locatie in noodgevallen:

*Nooddiensten kunnen je locatie steeds beter uit telefoongegevens precies vinden, maar **nog niet in elk land**.*

*Er is een app voor leken: **What3word**, waarmee je op drukke plaatsen elkaar tot op een 3 x3 m locatie kunt terugvinden*

Zo snel als een vos: een poolvos heeft ver gelopen dit voorjaar: ze liep 4415 km in 76 dagen van Noorwegen naar Canada. Dat doen wij pelgrims haar niet na!

Give me my scallop shell of quiet,
My staff of faith to walk upon,
My scrip of joy, immortal diet,
My bottle of salvation,
My gown of glory, hope's true gage,
And thus I'll take my pilgrimage.

Dit is een gedicht van Walter Raleigh uit ca 1618, maar er zijn zoveel meer mooie Pelgrimsgedichten: wie wil een verzameling voor de website maken? Meld je aan bij de redactie.

ROUTES

De Via Francigena of de Franciscusweg?

door Luc Gregoir

De Via Francigena of de Franciscusweg? Een dilemma waarmee de aspirant Romereiziger moet afrekenen.

De Via Francigena die door Frankrijk loopt is de populairste route uit de Lage Landen. Maar daarnaast hebben we binnen Pelgrimswegen routes beschreven die door Duitsland of Zwitserland lopen en uitmonden op de Franciscusweg, een vaak gelopen pad dat plaatsen aandoet die de heilige tijdens zijn leven aandeed en waar hij zijn sporen achterliet. Niet zelden speelt de plaats van vertrek een belangrijke rol in de keuze van de hoofdroute. Maar eenmaal de Alpen over ga je op zoek naar een route die beide hoofdopties Via Francigena en Franciscusweg combineert.

En die mogelijkheden zijn er! Van de Via Francigena kan je in Toscane via wandelpaden naar de Franciscusweg. Omgekeerd kan je als je via Zwitserland of Oostenrijk Italië binnenkomt naar de Via Francigena. Voor een aantal routes zal je moeten rekenen op je eigen ervaring om zelfstandig je weg uit te zoeken, onderdak te vinden of in voeding te voorzien. Geen onmogelijke opdracht voor de routes die we bekijken, maar die toch wat meer inzet vergt dan wat vereist is op de hoofdroutes

Overzichtskaart met nummering van de wegen
1 Via Francigena
2 Grande Excursione Appennenica (GEA)
3 Via degli Dei
4 Franciscusweg
5 Via Romea Germanica
6 La Romea Strata
7 Chemin d'Assise
8 Lucca naar Florence via Vinci
9 Via del Volto Santo
10 Variant Trasimeno van San Quirico naar Assisi

Oversteken van de Via Francigena naar Florence en Assisi

Van Lucca naar Florence

In de buurt van **Altopascio** onder **Lucca** kom je op de kortste afstand tussen de Via Francigena en Firenze, startpunt van de Franciscusweg. Een gemarkeerd pad ligt er niet. Maar met wandelkaart, GPS of slimme telefoon mag het geen probleem zijn om in drie dagen de overstap te maken.

meer ...

ROUTES

Op de Passo della Cisa overstappen op de Middenroute

Meer noordelijk kruist de Via Francigena de Middenroute die door Zwitserland loopt. Hier kan je van de Via Francigena overstappen op de **het GEA pad (2)**, een bergweg over de **Apennijnenkam** die uitkomt op de **Franciscusweg (4)**. Deze route is gemarkeerd, maar heeft voor het eerste deel de kwalificatie EE (**skilled hikers**). Hij is enkel aan te raden als je degelijke ervaring hebt met bergwandelen. **De Via del Volto Santo** (9) is een alternatief dat minder hoge eisen stelt en die door de Garfagnana langs de rivieren Serchio en Lima gaat.

meer ...

Langs de *Chemin de Paix* naar Assisi

Meer naar het zuiden in de Val d'Orcia kruist de Via Francigena de *Chemin de Paix* **(7)**, ook nog *Chemin d'Assise* genoemd, de route van Vézelay naar Assisi. De route is ontworpen door de vereniging **Association CHEMINS d'ASSISE.** Leden van deze vereniging bekomen een gids met de beschrijving van de route. Vanaf Buonconvento zijn het nog zes etappes tot Assisi. Parallel met deze route heb ik een variant Trasimeno **(10)** (160 km) uitgewerkt van San Quirico naar Assisi. Een GPS spoor kan je hier downloaden.

meer ...

Van de oostelijke route naar de Via Francigena

Van de Po bij Ferrara naar San Miniato

Op de oostelijke route in de buurt van Ferrara, waar je de rivier Po oversteekt, kun je overgaan op de Romea Nonantolana-Longobarda (250 km). Deze loopt langs Modena, waarna je de Apennijnen oversteekt langs een pas op 1669 meter naar Fucecchio op tien kilometer van San Miniato op de Via Francigena. Op de site van **La Romea Strata** kan je GPS tracks en andere informatie zoals overnachtingsplaatsen downloaden.

meer ...

In Firenze oversteken naar de Via Francigena

Lopend op de oostelijke route kan je in Firenze oversteken op de verbindingsroute **(8)** van Lucca naar Firenze die je in omgekeerde richting volgt. Loop je op de Middenroute, dan kan je op de Passo della Futa op de Oostelijke route langs de *Via degli Dei* overgaan tot Firenze.

Van La Verna naar San Quirico

Waar oostelijke en Middenroute samenkomen op de Franciscusweg bij de **Passo della Futa** ben je op een etappe van La Verna. Van hieruit kan je naar het Trasimeense meer lopen langs de Via Romea Germanica (5) ofwel over de Sentierro '50' **(11)**. Bij Cortona kan je verder de Via Romea Germanica volgen die in Lazio bij de Via Francigena komt; of je kan met de variant Lago Trasimeno **(10)** door de Val d'Orcia naar San Quirico lopen.

meer ...

Meer informatie vind je op onze webpagina *Alternatieven en verbindingsroutes* onder het Menu Vooraf aan Rome

ROUTES

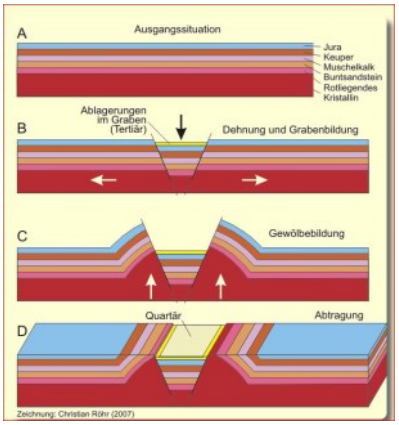

Slenk gevormd in B, vorming gebergte in C en erosie in D. De slenk wordt elk jaar nog 1 mm dieper!

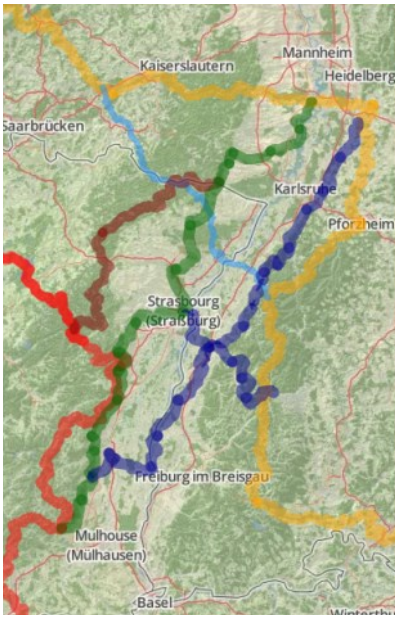

Rood: GR5
Geel: Middenroute met Westweg
Groen: Jacobsroute Elzas
Blauw :Jacobsroutes Rijndal
Lichtblauw: doorsteek Noord Vogezen
Bruin: GR53

Wandelroutes in de Vogezen en het Zwarte Woud

door Titia Meuwese

Wandelen in de Vogezen is voor Fransen en in het Zwarte Woud voor Duitsers een geliefde vakantiebezigheid. Het is eigenlijk maar één gebergte: 300 miljoen jaar geleden ontstaan en afgesleten, samen met Ardennen en Elzas. Tijdens de vorming van de Alpen scheurt dit afgesleten gebergte in tweeën en ontstaat de Rijnslenk ertussen, net als de Grote Slenk in Oost Afrika. Deze slenk is zo'n 300 km lang, de Rijn stroomt er door van Bazel tot Mannheim, maar heeft het dal dus niet uitgesleten. Tijdens het scheuren kwamen de bergen aan beide kanten omhoog. De Vogezen zijn het hoogst langs de oostelijke "Route des Crêtes" en het Zwarte Woud rijst steil op aan de westkant. Aan de westkant van de Vogezen en aan de oostkant van het Zwarte Woud is er daarentegen een relatief vlakke hellingen.

De hoogste toppen zijn ruim 1400 meter hoog. De Vogezen hebben vooral aan de westkant meer regenval dan het Zwarte Woud. Er is veel wild, de Vogezen hebben een mooie flora, het Zwarte Woud wat minder op de vaak zure grond. Beide gebieden zijn relatief dunbevolkt, de vallei ertussen (de Elzas met Straatsburg in Frankrijk en de steden Baden-Baden en Freiburg in Duitsland) heeft een bloeiende economie en natuurlijk veel verkeer. De wijnstreek Elzas heeft mooie stadjes en dorpen om doorheen te lopen.

De GR5 , de Westweg (E1) en alternatieven

De wandelroutes op de Verenigingswbsite lopen aan de kant van de slenk: de **GR5** door de Vogezen aan de oostkant en de **Westweg** (deel Middenroute) door het Zwarte Woud aan de westkant. De Europese wandelroute **E1** volgt deze Westweg door het Zwarte Woud tot de Feldberg en steekt dan oostwaarts naar Konstanz om vervolgens de wandelaar in Zwitserland richting Gotthard te leiden. Er is een afkorting door de Noord-Vogezen.
Op de **GR5** steek je halverwege de Vogezen van west naar oost, vervolgens duikt de route de Elzas in en gaat dan over de kamweg naar de hoogste toppen, Ballons genoemd omdat ze mooi afgerond zijn. Je kunt ook vanaf Trier in het noorden beginnen, dan overgaan op de **GR53** langs oude kasteelruïnes en zandsteenkloven.
De **Westweg** is de oudste Duitse wandelroute, en loopt veel over die kam. Voor beide routes geldt dat ze heel veel door bos lopen. Heel mooi bos vaak, maar wel elke dag weer. Een alternatief is om een deel van de route door het Rijndal te gaan lopen langs een **Jacobsroute**. Vooral voor de GR5 is dat makkelijk: je kunt er in Barr op overstappen en dan in Thann of in Héricourt weer terugkeren op de GR5. Aan de Duitse kant loopt een pelgrimsroute vanaf Karlsruhe via Offenbach. Daar is het waarschijnlijk aantrekkelijker om juist het eerste deel deze route te nemen tot Oberkirch of Offenbach dan op het minder beboste zuidelijke deel van de Westweg over te stappen.
Kortom: de GR5 of de Westweg nemen is lopen door een rustig toeristengebied, meer natuur dan cultuur en goed te combineren met een stuk van de Rijnvallei.

PELGRIMSWEGEN NAAR ROME

SULLA STRADA

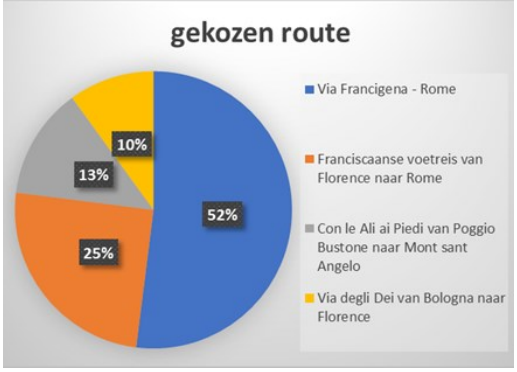

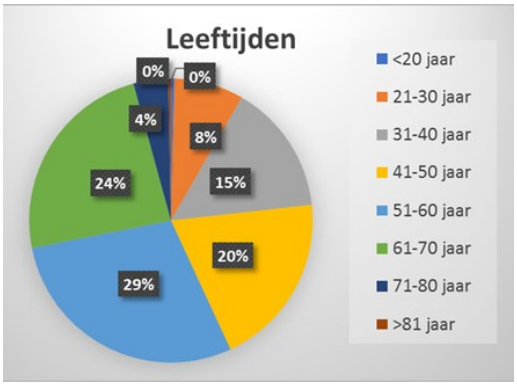

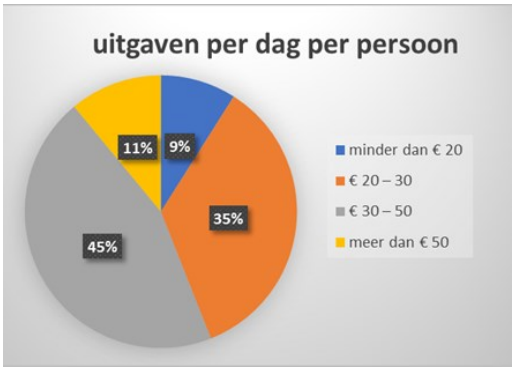

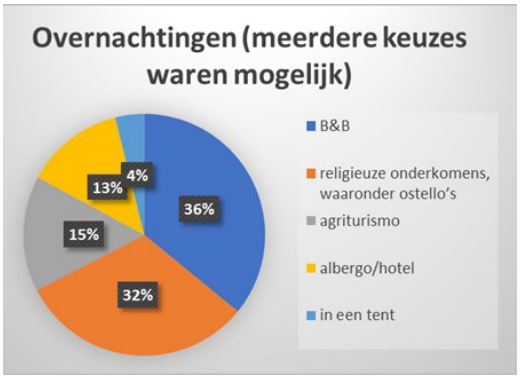

Pelgrimeren in Italië - Wie , wat, waar, hoeveel

door Guus Wesselink

Als we aan het pelgrimeren zijn richting Rome en daar op een mooie dag arriveren, vragen we ons vaak af: "hoeveel pelgrims komen er net als wij eigenlijk aan in Rome, van welke nationaliteit zijn ze, wat geven ze onderweg ongeveer uit, waar slapen ze allemaal enz enz enz".

Welnu, daar zijn antwoorden op te geven sinds de Italiaanse uitgeverij van routeboeken, Terre di Mezzo, via Facebook een enquête heeft gehouden onder pelgrims die naar Rome lopen.

In dit artikel heb ik een paar grepen in de volle trommel van feiten en feitjes gedaan. De hele enquête is terug te vinden in hun publicatie op Internet.

In 2018 zijn in Rome 9.372 testimonia uitgereikt (excl. Friezenkerk). 72% vraagt om een testimonium; dat zou betekenen dat 13.016 pelgrims Rome zijn binnengelopen of gefietst. Vergelijk met Santiago: in 2018 zijn daar 330.000 pelgrims aangekomen. Ik heb niet kunnen achterhalen of de bron bestaat uit verstrekte testimoniums of dat ook andere (bedevaart-) pelgrims zijn meegeteld.

De meeste pelgrims kom je tegen in mei en in augustus. Je hebt 53% kans dat je een man tegenkomt en in 47% van de ontmoetingen zal het een vrouw zijn.

51% doet een cammino in z'n geheel, 24% een gedeelte van de route en 25% doet de route helemaal, maar in meerdere jaren.

70% gaat met een of meerdere anderen en 30% gaat alleen, 89% loopt en 11% fietst.

Waar komen de pelgrims vandaan:

Van de Italianen 65% van boven Rome, 35% uit Lazio en zuidelijker

Van de buitenlanders zijn geen percentages, maar de meerderheid die de enquête heeft ingevuld komt uit Duitsland, UK, Zwitserland, Spanje, USA, België en Nederland.

PELGRIMSWEGEN NAAR ROME

SULLA STRADA

Elke avond een nieuwe verrassing

door Titia Meuwese

“Ben je er wel zeker van dat je dit wilt doen?” Dat is een bekende vraag als je over plannen om te pelgrimeren praat. Van mensen die zelf elk jaar naar dezelfde camping gaan en liever niet in een vreemd bed slapen. En die met verbazing horen dat je maandenlang niet precies weet hoe je zult overnachten. Hoeveel je helemaal aan het toeval en de voorzienigheid overlaat maakt niet uit: je slaapt niet in je eigen bed en die vreemde slaapplek is bijna elke nacht anders.

Uitzondering vormen de mensen die een partner hebben die met caravan of kampeerwagen achter hun aanrijdt en het onderdak al klaar heeft staan als je de fiets- of wandeltocht van de dag afgelegd hebt.
Op onze website staat uitgebreid waar je onderdakadressen kunt vinden. De vereniging houdt zelf geen register bij; dat is een te grote taak voor een Nederlandse vereniging van uitsluitend vrijwilligers. Je moet dat goed doen of niet. En de makers van de gidsjes van wandel- en fietsroutes naar Rome houden zich hier al mee bezig, net als de Europese Via Francigena vereniging. Daarnaast wordt op onze website verwezen naar organisaties als jeugdherbergverenigingen. Er staan ook lijsten op met websites van hotels en B&B. Dit artikel gaat over de beleving onderweg, waarbij ik probeer te laten zien dat er heel verschillende avonturen te beleven zijn.

Onderdak boeken of ter plekke vragen
Boek voor alle zekerheid je onderdak een paar nachten vooruit. Je kunt al lijsten maken voor je vertrekt. Soms zit het tegen door regen, blessures, plotseling gesloten of overvolle accommodaties. In feite kun je daar de hele dag zorgen over hebben, zo niet voor vandaag dan wel voor overmorgen. De ervaring leert dat mensen heel behulpzaam zijn als het misgaat.

Je kunt kiezen om niet vooruit te boeken maar bij de kerk of de gemeente om een slaapplek vragen. Dat lukt vaak wel, maar niet altijd en je weet niet hoe comfortabel het is; maar het is meestal wel goedkoop onderdak en heel verrassend bovendien. Op de Via Francigena zijn er pelgrimsonderkomens vanaf Italië. Als je een kleine tent meeneemt is er meest ook wel een plek te vinden. Je kunt dan het kamperen afwisselen met ander onderdak. Veel kookgerei hoeft niet mee, eet een eenvoudige hap bij de tent, of ga naar de goedkope restaurants die op veel campings te vinden zijn. En maak om op terug te vallen toch een lijst met hotels en B&B’s op je geplande route.

Onderdak in Noord- en Midden-Frankrijk en Duitsland
De hotelletjes, gîtes en Gästezimmer in Noord- en Midden-Frankrijk en in Duitsland zijn vaak bijna leeg, en op campings ben je een uitzondering: je bent een rare vogel met je pelgrimsidee en dat voelt eenzaam.

PELGRIMSWEGEN NAAR ROME

SULLA STRADA

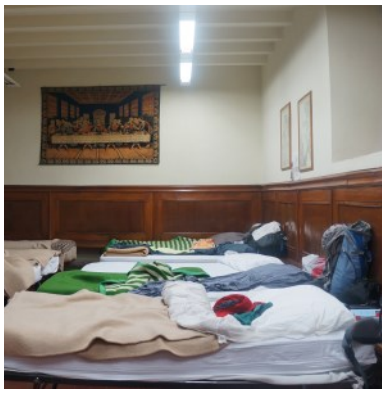

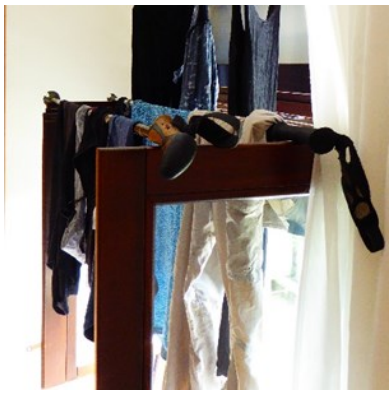

Dat kan wel vervelend zijn, maar als je de moeite neemt om te vertellen wat je doet, is het juist heel leuk. De waard is verbaasd en geïnteresseerd in je pelgrimstocht en vaak word je overladen met kleine attenties, zoals koeken en een kop koffie. Of, zoals een paar jonge pelgrims overkwam: men rijdt naar de supermarkt om brood, kaas, worst en bier voor je te halen.

Onderdak in Italië in pelgrimsherbergen
Eenmaal in Italië zijn er meer pelgrims. Als je alleen loopt, is het gezellig om met anderen op te kunnen trekken, tijdens het lopen of alleen 's avonds in de herberg. Het kan soms vol zijn, afhankelijk van het seizoen moet je minstens een dag tevoren boeken. Op slaapzalen kan het lawaaiig zijn, met snurkers, mensen die laat aankomen en anderen die vroeg vertrekken. Voor de nacht zijn goede oordopjes zeer aan te raden. Oefen vast thuis om er mee te slapen.

Onderdak in stad of dorp
In een stad overnachten is leuk, want er gebeurt veel, vooral als het zomer is. Leuke muziek, paardenrennen, theater, iedereen verkleed. Het kan best lawaaiig zijn in die kleine Italiaanse stadjes. Er is feest, er wordt laat buiten gegeten, dan gaan de gasten op de motor naar huis door die smalle straten, tot diep in de nacht en dan komen de vuilnismannen voor 6 uur overal langs: het recept voor een nacht zonder voldoende rust. Dus bekijk of je dat wel bevalt, boek anders het klooster aan de rand van de stad, of een *agriturismo* buiten een dorp. Je mist het feest in het dorp, maar je hebt de heerlijke stilte. En vaak kun je zo aanschuiven, aan een lange tafel met de familie en alle gasten, en een lokale eenvoudige maaltijd genieten, een vast menu. In de nacht zijn er alleen een paar uilen.

Elke dag wassen en drogen
In de praktijk was je elke dag wat spullen zodra je aankomt. Want ze moeten de volgende dag al weer aangetrokken of ingepakt worden, dus kies voor sneldrogende materialen. Met een handwasje wordt het niet echt schoon. Als er een wasmachine ter beschikking staat, was dan meteen alles wat er in kan tegelijk. Koop nog eens wat nieuws onderweg, dan kan het compleet verkleurde shirt weg en het zijn mooie souvenirs. Sokken en helaas ook schoenen halen die ruim 2000 km vaak niet. Voor het drogen zijn een paar knijpers handig, of gebruik deze oplossing (zie foto) om alles mooi voor het raam te hangen: de wandelstokken.

Eten van noord naar zuid
Ten noorden van de Alpen kun je bij het ontbijt een flinke basis leggen voor de dag, maar het Italiaanse ontbijt is niet meer dan een zoet broodje met koffie. Alles wat er extra is, wordt voor de buitenlanders neergezet. Als pelgrim verbruik je bijna dubbel calorieën. Daarom kun je een extra pauze inplannen na de eerst twee uur op pad, met heerlijk fruit, vers brood en lokale worst of kaas; op een mooie plek waan je je een hobbit met een "second breakfast". Het avondeten is later, dus koop behalve je lunch in de dorpswinkel ook maar wat mueslirepen en een vijfuurtje, zodat je het tot acht uur uithoudt.

PELGRIMSWEGEN NAAR ROME

SULLA STRADA

In de pelgrimsherbergen eet je vaak pasta, maar verder kom je op je wandeling een zeer ruime variatie aan maaltijden tegen.
Nog een paar klein tips over eten:

- De lunch is in restaurants vaak goedkoper dan het diner en dan kun je 's avonds een salade eten op je kamer.
- Als je strikt vegetariër bent, kun je beter door Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk lopen dan door Frankrijk.
- Eet en drink iets kort voor je op je onderdakplek aankomt. Dan vind je de weg beter, kun je veel beter wachten tot je reservering gevonden is en met een glimlach krijg je een beter bed. Ik vind het zelf nooit erg als mijn goedkope kamer geen uitzicht heeft, want dat heb ik net de hele dag gehad, maar het moet wel voelen als een plek waar ik mijn hoofd lekker op het kussen kan leggen.
- En tenslotte: vergeet niet de volgende dag even onder en achter het kussen te kijken naar vergeten kaarten, notitieboekjes en reisdocumenten.

Het eten is elke dag weer een verrassing: van tevreden zijn met een groot bord Steensoep tot de maaltijden waarbij je het complete Italiaanse viergangenmenu zonder enig probleem opeet, van antipasti tot dolce. Omdat je na een dag wandelen of fietsen gewoon trek hebt…

PELGRIMSWEGEN NAAR ROME

GEDICHT

Il capanneto

Hijgen de cipressen of zijn wij het? Het hart al heviger,
het pad al steiler. Betrappen we de jaren?
Kun je de wind hier echt minder horen, vroeg je me
buiten adem bijna.
Een mooie stilte volgde, en uiteindelijk nog meer.
Ik wilde je altijd al schrijven zei je, een brief vol
voorzichtige woorden.
En 's avonds waren er wijn en olijven en later
een zalig ritselend nijgen naar elkaar,
want niets liever.

Tekst en foto:
Jan Vanmeenen